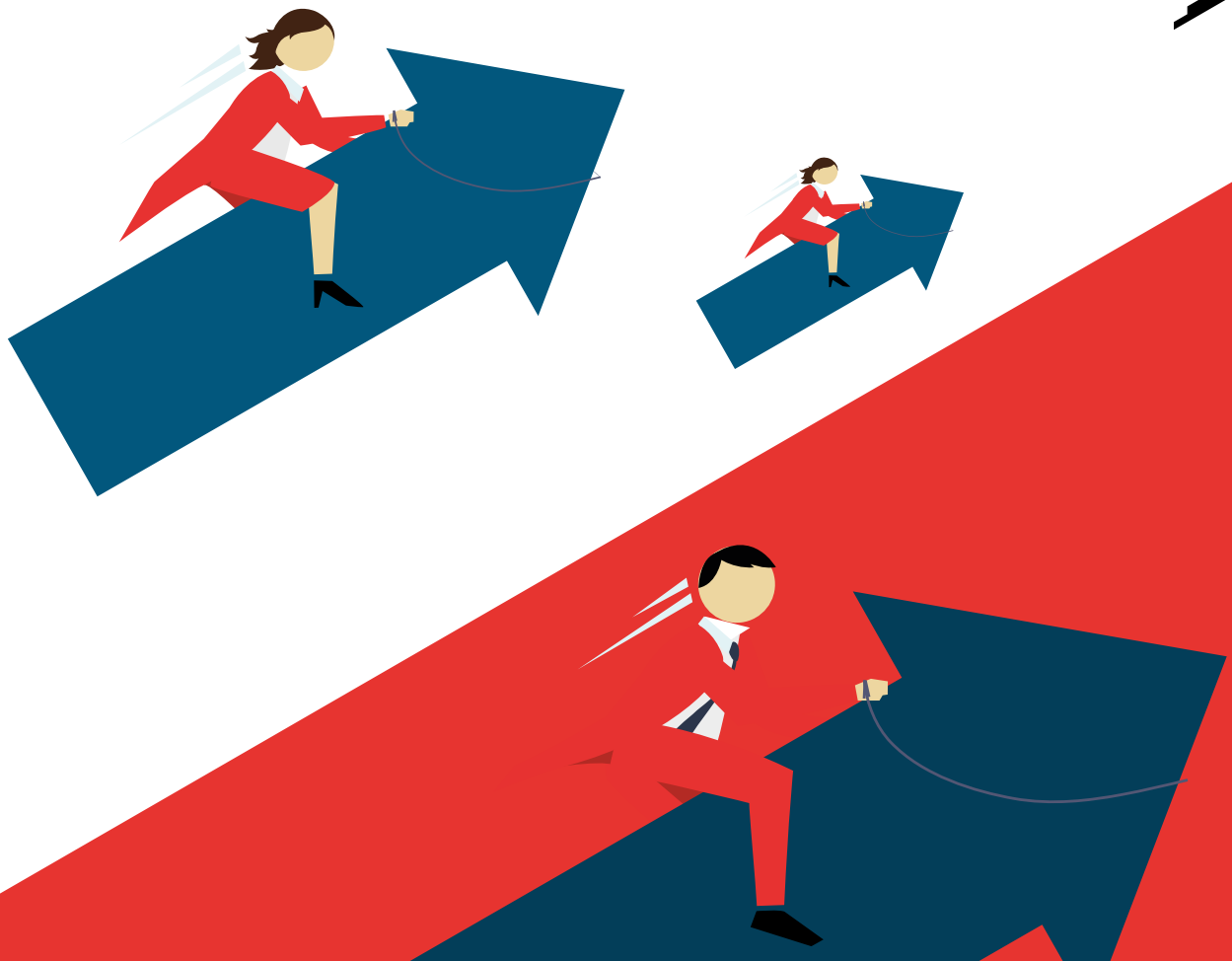
- NORGES MEST SPENNENDE JOBB
Pål Thorvik Næss er ny direktør for gründere og oppstartbedrifter i Innovasjon Norge. > s. 06

INNOVASJON SKJER I HEILE NOREG
- Bygda er like mangfaldig når det gjeld ressurstilfang som byen. > s. 10

SAMFUNNSVITERNE MED NY RAPPORT
- Vi ønsker å ta fremtidens arbeidsliv på alvor. > s. 22

SAMFUNNSVITEREN

Nummer 3 — Tidsskrift for **Samfunnsviterne** — 2016

TEMA | DET NYE ARBEIDSLIVET | 3/4

Egen virksomhet

Antallet frilansere og andre som driver egen virksomhet er en voksende gruppe globalt, og dette er en trend som forskerne mener vil slå inn over Norge i nær framtid. Denne gruppen kan bli stadig større og viktigere i norsk arbeidsliv – et arbeidsliv som krever spesialisert kompetanse og fleksibel oppgaveløsning i en tid hvor kunnskap og ideer er den viktigste ressursen.

GUNN KVALSVIK
Redaktør

DEI FRISTILTE ARBEIDARAR

Det er som ei kraft som er umogleg å stoppe. Om det er marknaden som presser ho fram eller om det er eit moderne individualistisk samfunn som driv folk til skapartrong og fristilte yrker er vanskeleg å seie. Realiteten er uomtvisteleg og tydeleg: vi ser konturane av eit nytt arbeidsliv der det vert stadig fleire fristilte utøvarar. Vi snakkar om gründerar, frilansarar, innovatørar og sjølvstendig næringsdrivande av ei eller anna form.

Samstundes med veksten kan vi konstatere at statusen til fristilte arbeidarar har stige; det er rett og slett ganske kult og tidsriktig å vere fristilt. Uansett, endringane krev at arbeidslivets aktørar må forhalde seg til ei verd der stadig fleire har ei lausare tilknyting til arbeidsgjevarar.

Som erfaren frilansar får eg av og til, heldigvis sjeldan, ei kjensle av å sitte med svarteper. Det skjer for eksempel når folk rundt meg fortel om feriepengar som nyleg har kome inn på kontoen, kule julebord, turar med diettpengar eller vidareutdanning som jobben betalar, gode som ikkje finst i "vår verd". Det verste temaet er likevel pensjon. Då stenger eg vanlegvis av medan eg konsentrerer meg om fleksibiliteten og styringa av eiga tid. Sosiale rettar er ei utfordring for dei fleste som driv for seg sjølv, noko også den ferske gründerdirektøren i Innovasjon Norge, Pål Næss, peikar på. Noko av hans fokus framover er nettopp å jobbe for styrke rettane til dei fristilte arbeidarane.

Politikarar og forskarar er einige i at vi treng innovasjon og nytenking for å halde oss konkurransedyktige. Sjølv om det skjer nytenking innanfor allereie etablerte bedrifter og føretak, så meiner stadig fleire at dei fristilte yrkesutøvarane tenker annleis og meir kreativt og dermed er viktige brikkar for utviklinga framover.

Det er fleire forhold fagforeiningane må ta innover seg når stadig fleire i arbeidslivet ikkje er i eit tilsetjingsforhold. Blant anna kan det tyde på at det er med på å krympe organiseringsprosenten, noko som er dramatisk også for tyngda til trepartssamarbeidet. Leier Merete Nilsson i Samfunnsviterne seier at Samfunnsviterne ønsker å opne opp for og stimulere fleire fristilte til å velje medlemskap. Kartlegginga er allereie i gang med blant anna ein blodfersk rapport utarbeida av Samfunnsviterne og Tankesmien Agenda. Den skal blant anna brukast som kunnskapsgrunnlag for å utforme plattforma for dei "nye" fristilte arbeidarane og framtidas arbeidsliv.

Samfunnsviteren er tidsskrift for Samfunnsviterne.

Redaktør: ***Gunn Kvalsvik***
Redaksjonsråd: ***Margot Vågdal, Adelheid Mortensen Huuse, Anna Solvoll Rognmo, Per Jarl Elle, Hasan Tufan, Gunn Kvalsvik og Torun Høgvold Enstad***
Grafisk utforming: ***Gunn Kvalsvik***
Opplag: ***11 800***
Ansvarlig utgiver: ***Samfunnsviterne***
Trykk: ***07-gruppen***
Forsideillustrasjon: ***Dinamo***

Henvendelser om annonsering og Samfunnsviteren for øvrig rettes til sekretariatet, tlf 22 03 19 00/post@samfunnsviterne.no

Utgave	Materiellfrist	Distribusjon
01/16	02. mars	ca. uke 11 (mars)
02/16	03. juni	ca. uke 24 (juni)
03/16	02. september	ca. uke 37 (sept.)
04/16	16. november	ca. uke 48 (des.)

Forbehold om endringer.

Annonseformat og priser:

Format	Mål (mm)	Pris farger/ sort-hvitt
1/1 side	H:260 x B:175	kr 12 000/kr 9000
1/2 side	H:130 x B:175	kr 6000/kr 5000)
1/4 side	H:70 x B:180	kr 3500/kr 2500)
1/1 bakside	H:297 x B:210	kr 15 000 (farger)

INNHOLD

TEMA:

EGEN VIRKSOMHET

06 Har fått Norges mest spennende jobb

10 Kunst- og kulturgründer

14 Innovasjon skjer over heile noreg - kvar dag

17 Vil stimulere til gründervekst?

18 Prospera er idealisme satt i system

21 Gründerhusene er de nye bedriftene

22 - Vi ønsker å ta fremtidens arbeidsliv på alvor

26 Medlemsfordeler for deg som driver egen virksomhet

ANNET

27 En million ideer

28 Vil du være med i Samfunnsviternes gründernettverk

HALLO SAMFUNNSVITER

Christian-Marius Stryken (45 år) er blodfersk gründer av Panor Public Affairs og tror at valget hans om å forlate en trygg jobb som ansatt vil lønne seg på sikt. Målet er å tjene det samme og å jobbe mindre.

CHRISTIAN-MARIUS STRYKEN
Stryken har en mastergrad i International Relations og en ikke avsluttet PhD i International Relations, begge fra London School of Economics.

Kan du gi en kort oppsummering av CV-en din?
1985-1999: Begynte som journalist 14 år gammel. Journalist bl.a. i NRK, NTB og Dagbladets politiske avdeling frem til 1999.
1996-2005: Vit.ass. og forsker (Norge, Danmark, UK og USA) innen sikkerhets- og internasjonal politikk.
2006: Politisk journalist i Dagbladet.
2006-2016: Kommunikasjonsrådgiver i Axxept, kommunikasjonssjef i Unio, kommunikasjonsdirektør ved Handelshøyskolen BI, Director i Burson-Marsteller, senior kommunikasjonsrådgiver NOR PR og nå gründer og partner i Panor Public Affairs.

Har du et "gründerforbilde"?
- Nei, jeg henter erfaring og kunnskap fra flere ulike steder.

Hvorfor valgte du å forlate en trygg jobb og starte et nytt firma sammen med to andre?
- Jeg ønsket å etablere et nytt seniorrådgivningsmiljø i Oslo innen myndighetskontakt, utredning, politisk analyse, politisk påvirkning og strategiske medierådgivning. Det viste seg at de partnerne jeg ønsket å rekruttere ønsket at vi etablerte vårt eget firma.

- Det er en god deal for oss og for kundene våre fordi vi ikke må gi bort deler av verdiskapningen til andre eiere. Da kan vi tilby kundene fornuftige priser og selv ha full kontroll med utviklingen av selskapet. Samfunnsvitere med et omfattende kontaktnett, evne til å selge sin kompetanse og mage til å gi opp fast lønn, kan ta kontakt.

Hva er det mest utfordrende med å skulle stå alene?
- Egentlig er det ikke så stor forskjell mellom å jobbe i et større selskap og å stå alene. Som konsulent er du alltid fullstendig avhengig av din omsetning, selv om du er ansatt på fast lønn. Du mister til slutt jobben om du ikke tjener penger.

- Fordelen med å stå alene er at vi eier eget selskap og får hele verdiskapingen selv. Vi kan i prinsippet jobbe mindre og tjene det samme eller bedre enn før.

Kommer dine arbeidsoppgaver til å være annerledes enn det de var før?
- De kommunikasjonsfaglige oppgavene er som før. Den viktigste forskjellen er at jeg nå er en av tre partnere med ansvaret for å rekruttere nye partnere, utvikle selskapet og posisjonere oss rett overfor kunder og konkurrenter.

Mange nylig oppstartede bedrifter overlever ikke og er lagt ned innen fem år. Hva tenker du om dette?
- Panor Public Affairs kommer til å overleve så lenge vi synes det er bra å jobbe sammen. Omsetning og overskudd kommer helt sikkert til å gå opp og ned. Jeg er ikke i tvil om at det er et marked for våre tjenester, så får vi se hvor godt markedet er.

Hvilket kundesegment er det firmaet deres skal konsentrere seg om?
- Private, offentlige og organisasjoner som ønsker penger fra statsbudsjettet, som vil endre lover og reguleringer eller som vil påvirke politiske vedtak eksempelvis om bygging av en jernbanelinje, en flyplass, en vei, et universitet eller andre større offentlige investeringer.

Du skal starte sammen med to andre. Har disse kompatibel kompetanse?
- Ja, vi har kompatibel kompetanse, nettverk og erfaring. Panor har kunnskap om - og solid nettverk - fra venstre til høyre i politikken. Derfor kan vi bidra til påvirkning av enhver regjering. Vi kjenner alle større redaksjoner, forstår forvaltningen og har lang erfaring som rådgivere og operatører i grenselandet mellom næringsliv, politikk, media og forvaltningen.

Hvor finner vi deg om ti år?
- Det vet jeg ærlig talt ikke. Nå er det Panor som gjelder! Viktigere enn eksakt hvor jeg befinner meg, er det at jeg stadig lærer noe nytt, må strekke meg for å gjøre en god jobb, jobber med noe som interesserer meg og sammen med folk jeg trives med.

SLIPP ARBEIDSGLEDEN FRI!

Å ha fast jobb sitter hardt i den norske folkesjelen. Det er bare et par generasjoner siden den faste jobben skulle påbegynnes etter konfirmasjonen og vare en mannsalder i samme bedrift. Fortsatt anses fast jobb som et tegn på stabilitet, kredittverdighet og pliktoppfyllelse.

Alle i Norge er ikke like lenger. Vi er like mye verdt og like viktige for helheten, men vi er ikke like i den forstand av vi ønsker oss det samme livet, i den samme formen eller med samme rytme. Sakte, men sikkert er entreprenørskap i ferd med å bli en del av tankegangen i skolen, i høyere utdanning og til og med i barnehagen. Ideen om frihet, selvstendighet og troen på egne ferdigheter har slått rot i noen.

Frilansere kan bli en stadig større og svært viktig gruppe som kan bidra med spesialisert kompetanse og fleksibel oppgaveløsning i en tid hvor kunnskap og ideer er den viktigste ressursen. Trenden er også viktig fordi den rokker ved etablerte forestillinger og strukturer. Den tvinger oss alle til å tenke nye tanker om hva vi kan bidra med, hvilke behov samfunnet og enkeltindividene har og hva slags arbeidsliv og samfunn vi vil ha.

Det passer ikke for alle å være frilanser. Fast jobb er bra og viktig for mange. Vi må jobbe for et arbeidsliv hvor kreativitet og innovasjon og autonomi i oppgaveløsningen blir en selvfølgelig del av faste arbeidsforhold også. Det blir færre hender i arbeid i årene framover, og hver hånd må derfor være kyndig, selvstendig og løsningsorientert. Arbeidstakere i dag ønsker seg større fleksibilitet i når, hvor og hvordan arbeidet utføres. Samfunnsviterne mener det er viktig å finne en mye bedre balanse mellom faste, forutsigbare rammer på den ene siden og rom for fleksibilitet og kreativitet på den andre. Arbeidslivet må ha plass til frihet og forskjellighet både innenfor og utenfor faste ansettelsesforhold.

Fagbevegelsen og fellesskapet er viktigere enn noen gang i en tid hvor strukturer endres. Vernebestemmelser og sosiale rettigheter utfordres og må tilpasses og utformes på en annen måte slik at alle omfattes. Skal vi klare det, må trepartssamarbeidet inkludere flere, og fagbevegelsen må ikke bare snakke på vegne av de tradisjonelle arbeidstakerne eller frilansere og andre som driver sin egen virksomhet, men også de som er utenfor arbeidslivet. Trepartssamarbeidet bør etter min mening ta mål av seg til å bli et forum for fornyelse og samfunnsutvikling slik at partene sammen kan skape en et godt arbeidsliv og synliggjøre viktigheten av en sterk og relevant fagbevegelse.

På stadig flere områder inntar Samfunnsviterne en pådriverrolle for samfunnsutvikling i tråd med den offensive og ambisiøse planen for foreningens vekst og synlighet som ble vedtatt av landsmøtet i 2013. Arbeidet med å bygge en posisjon som en ansvarlig og interessant aktør er møysommelig og langsiktig, og det utføres av alle ledd i organisasjonen hver eneste dag gjennom samarbeid, konstruktivt tillitsvalgtarbeid, faglige debatter, utprøving av nye arbeidsformer og tilstedeværelse på ulike arenaer.

MERETE NILSSON
Leder, Samfunnsviterne

I disse dager er fylkesavdelingene i ferd med å velge sine delegater til landsmøtet 2016, som åpner 8. november 2016. Oppkjøringen til landsmøtet har startet i hele organisasjonen. Et landsmøte er en stor begivenhet fordi mange medlemmer møtes og kursen pekes ut for en ny treårsperiode. I den perioden er jeg sikker på at vi kommer til å styrke vår posisjon og få en enda viktigere stemme i samfunnsdebatten. Jeg gleder meg!

Merete Nilsson
Leder

GRÜNDERDIREKTØREN I INNOVASJON NORGE:

- JEG HAR FÅTT NORGES MEST SPENNENDE JOBB

Pål Thorvik Næss er ny direktør for gründere og oppstartbedrifter i Innovasjon Norge. Han mener han har fått Norges viktigste og mest spennende stilling.

Tekst
Gunn Kvalsvik

Samfunnsviteren har stilt Næss ti spørsmål som handler om Innovasjon Norges fremtidige rolle som tilrettelegger for gründer- og innovasjonsvirksomhet.

- På Innovasjon Norges hjemmesider står det at gründervirksomhet er viktigere enn noen gang. Forklar?

- Gründere har alltid vært viktige for samfunnet vårt. Alle norske bedrifter startet på ett eller annet tidspunkt opp sin virksomhet basert på en god idé og at det var noen folk som var villige til å satse. Det må vi ikke glemme.

- Det som er spesielt i dag er at oljeinntektene er kraftig reduserte på samme tid som teknologiutviklingen har eksplodert. Dette gjør at flere ser hvor viktige gründerne er, og teknologien åpner opp for nytenkning. Jeg er derfor overbevist om at mange gode selskaper vil skapes fremover.

- Hva er forskjellen på en gründer, en innovatør, en sosial entreprenør og en selvstendig næringsdrivende?

- Jeg ser at begrepene blir brukt om hverandre. Litt på overflaten kan man si at en gründer er en som starter en bedrift og at en innovatør er en som tenker nytt og kreativt. Sosialt entreprenørskap er entreprenørskap anvendt på sosiale eller samfunnsmessige utfordringer, og selvstendig næringsdrivende er vel bare en form for organisering, altså noen som ikke er tilsatt men driver for seg selv.

- Du er helt fersk i rollen som gründerdirektør. Hva er din viktigste kompetanse for å gjøre en god jobb?

- Jeg tror det må være kombinasjonen av alt jeg har gjort tidligere, blant annet utdanningen som sivilingeniør fra Frankrike, erfaringen fra ledelsen i Tele2 Norge og det at jeg var med på å starte et selskap som har vokst og gjort det godt. De siste tre årene har jeg jobbet som saksbehandler og senere som leder for Innovasjon Norge i Canada. Jeg kjenner altså vårt arbeid og våre oppgaver godt.

- Jeg tror også mine personlige kvalifikasjoner har vært viktige. Jeg har en stå på-vilje, er uredd og har stor endringsvilje. Dette vil jeg også bruke i min nye rolle.

- Hvilke råd vil du gi til dem som har en god idé og en gründer i magen?

Innovasjon Norges gründersjef, Pål Thorvik Næss, sitter i Innovasjon Norges toppledergruppe. Her snakker han under Emax Norge, et arrangerment som samler 90 unge, aspirerende gründere. Foto: Per Slagbrand.

- Stå på og drøm store tanker. Mange som starter opp for seg selv har for små ambisjoner. Det handler nemlig ikke bare om å starte opp, men om å vokse og å skape gode og solide arbeidsplasser. Det er ikke lett å skape nye vekstselskaper, men det er langt fra umulig. Oppsøk miljøer og personer som har gjort det før, og fokuser på å finne betalende kunder.

- Det står i regjeringens gründerplan at fremtidens arbeidsplasser blir skapt av mennesker som tør å ta en sjanse og som satser på egne evner og ideer. Hvordan tenker du at Innovasjon Norge skal bistå slik at folk våger å satse?

- Her må vi bruke mange virkemidler og gjøre flere grep. Jeg mener vi skal fortsette å motivere til oppstart av nye bedrifter, men være tydeligere på at de vi skal bruke mest tid er på de som vil være morgendagens bedrifter. I tidlig fase skal vi jobbe med selskaper i grupper i større grad enn én til én. Vi ser at det gir god effekt å jobbe litt i klynger.

- Du kan se på Innovasjon Norge som gründernes smørebuss. Løpet må de gå selv, men vi skal heie på sidelinjen og legge forholdene til rette. Samtidig er det viktig å si at Innovasjon Norge ikke er til for alle, men at vi skal hjelpe selskapene som representerer noe nytt i markedet.

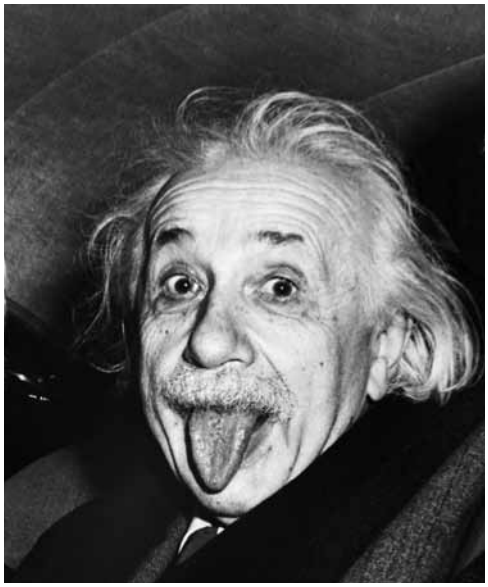
-Du kan se på Innovasjon Norge som gründernes smørebuss. Løpet må de gå selv, men vi skal heie på sidelinjen og legge forholdene til rette.

- Du har sagt at du har fått Norges mest spennende og viktige jobb. Hvorfor?

- Fordi Norge trenger mer innovasjon, men også fordi jeg ser frem til å gi råd til norske myndigheter når det gjelder å legge bedre til rette for å skape vekstselskaper. Vi skal mene noe om opsjonsbeskatning, beskatning av investorer og tilskudd og om låneordninger.

- Innovasjon Norge ønsker å bygge bro mellom myndigheter, investorer og gründere og på den måten gjøre det enklere å være gründer og investor. Den nye stillingen min handler rett og slett om stå i bresjen for å gjøre det bedre og enklere å få nye ideer til å bli til forretning, men også å påse at landets næringsliv vokser.

- Gründervirksomhet knyttes ofte opp mot teknologi. Hvordan tenker du å snu denne kulturen og få også andre kompetansegrupper til å se mulighetene?

Albert Einstein sa en gang følgende: Hvis all utvikling var overlatt til ingeniørene, ville vi hatt perfekte parafinlamper, men ingen elektrisitet. Foto: Wikipedia.

I løpet av noen få måneder har Pokemon Go gjort supersuksess verden over. Ideen bak spillet kommer fra John Hanke, en amerikansk entreprenør og seriegründer. Foto: Pikachu wallpaper.

- Dette må jeg være veldig bevisst på. Min egen historie er veldig teknologorientert og gjør det lettere for meg å tenke gründerskap særlig rundt dette. Samtidig tror jeg at teknologi vil være en veldig viktig del av de aller fleste innovasjoner framover. Når det er sagt, er det mange former for kompetanse som må til for å skape gode selskaper, og vi trenger absolutt ulike bakgrunner i selskapene.

- Gründermiljøet er svært mannsdominert. Har du planer om å gjøre noe med skeivheten?

- Det er viktig å fronte kvinnelige gründere, og jeg har stor tro på forbilder og å la disse vise vei. Dette gjøres blant annet gjennom kåringen av årets gründerkvinne og gjennom bevisste handlinger, som for eksempel under åpningen av Oslo Innovation Week hvor det bare var kvinner på scenen.

- Jeg tror også at å legge til rette for bedre sosiale rettigheter for gründere vil gjøre kjønnsbalansen bedre. Dette er et av de områdene vi må se på, og jeg håper vi kan se en bedring i tallene framover.

- Jeg snakka nylig med en gründer som har overlevd 17 års drift og som sier at hun kunne tenke seg en verktøykasse som kunne hjulpet på det praktiske og formelle i oppstarten. Er dette noe du har tenkt på selv?

- Det er heldigvis mye som har forandret seg på 17 år og jeg håper og tror det er mye enklere å starte opp i dag enn da. Det finnes blant annet mye nyttig informasjon på nettet, og i tillegg finnes det gode kurs for de som går med en gründer i magen. Hør med kommunen, skatteetaten og, selvfølgelig, Innovasjon Norge.

- Hvordan er gründerskapet i Norge sammenlignet med resten av verden. Er vi en gründersinke?

- Det skjer mye god gründervirksomhet her til lands. Så nei, vi er ikke sinker. Mange gode selskaper gjør det godt, for eksempel har det lenge vært slik innenfor olje.

- Det betyr ikke at det ikke kan bli bedre, og derfor jobber vi blant annet for å legge til rette for gode samarbeidsstrukturer. Innovasjon Norge har derfor vært med på å støtte mange coworking spaces, som 657, StartupLab, Flow, Mess & Order, Digs og Mesh. Vi er opptatt av tilrettelegging av gode strukturer mellom eksisterende og nye bedrifter, mellom bedrifter og investorer og mellom private og offentlige aktører. Jeg er overbevist om at svært mye vil skje fremover.

GRÜNDERSKOLEN ER ET PROGRAM FOR DEG SOM ØNSKER Å LÆRE MER OM ENTREPRENØRSKAP OG FORRETNINGSUTVIKLING I NOEN AV VERDENS BESTE INNOVASJONSMILJØER

Stadig flere høyskoler og universiteter tilbyr entreprenørskapsutdanning. Universitetet i Oslos gründerskole forteller at deres entreprenørskapsutdanning er en kombinasjon mellom teori, praksis og internasjonal erfaring.

Studiet inkluderer også et ti uker langt utenlandsopphold, der man studerer ved et lokalt universitetet og har arbeidspraksis i en oppstartsbedrift.

Studentene kan velge mellom utenlandsopphold i Boston, Houston, San Francisco og Singapore, og i følge universitetet er tilbudet for studenter fra alle fagfelt.

Gründerskolen som tilbys ved universitetet i Oslo kan tas ved siden av ordinære studier, og mange tar det i perioden mellom en bachelor- og masterutdanning eller i løpet av masterstudiet.

Man kan få studiet godkjent som en del av masterprogrammet eller ta det som videreutdanning etter fullført masterutdanning.

I følge universitetets nettsider er gründerskolen et intensivt og krevende studieprogram. Studenter må være fleksible og tilpasningsdyktige, i tillegg er studiet basert på mye gruppearbeid, og under utenlandsoppholdet vil flere bo sammen.

Kilde: uio.no

DAGPENGER OG ETABLERING AV EGEN VIRKSOMHET

Er du arbeidsløs og mottar dagpenger, kan du søke om å beholde dagpengene mens du planlegger og etablerer virksomheten.

1. juli ble det gjort endringer i regelverket slik at perioden det kan mottas dagpenger under etablering ble utvidet fra inntil 9 til inntil 12 måneder.

Hvis søknaden godkjennes kan du få dagpenger i inntil 12 måneder, fordelt på en utviklingsfase på inntil 8 måneder, og en oppstartsfase på inntil 4 måneder.

Er du selv skyld i at du er ledig, for eksempel ved at du har sagt opp jobben uten rimelig grunn, er det en karantenetid på 6 måneder før du kan få innvilget dagpenger under etablering. Du kan altså ikke få dagpenger under etablering i denne perioden.

Permitterte kan ikke søke om å motta dagpenger under etablering.

Når NAV vurderer søknaden legger vi vekt på dette:

- Etableringen må antas å føre til at du kan forsørge deg selv.
- Virksomheten må være ny.
- Loven stiller som absolutt krav at virksomheten er din «egen». Det innebærer at virksomheten enten må være et enkeltpersonforetak eller er et selskap hvor du eier flere enn halvparten av aksjene eller andelene.
- Virksomheten skal etableres og drives i Norge. Virksomheten må være meldt inn i de nødvendige offentlige registrene. Dette må dokumenteres før andre fase (oppstartsfasen).
- Du må innhente en næringsfaglig vurdering av etableringsplanene fra en instans NAV har godkjent. NAV dekker ikke utgiftene til dette.

Kilde: nav.no

Unknown Numbers av Shwan Dler Qaradaki og Johannes Høie, et 60 meter langt og 3,5 meter høyt kunstverk, viet ytringsfriheten. Foto: Vibeke Christensen.

VIL GJØRE VERDEN MER INTERESSANT:

KUNST- OG KULTURGRÜNDER

For 20 år siden tok Kristine Wessel en Cand.philol.-grad i medievitenskap – massekommunikasjon og kulturformidling. Tre år senere gründet hun Kulturbyrået Mesén. Hun legger ikke skjul på at livet som gründer ikke bare består av solskinnsdager, men hun kunne likevel ikke tenkt seg å bytte mot en jobb som ansatt.

Tekst: **Gunn Kvalsvik**

- Hadde jeg ikke hatt et prosjekt som var større enn meg selv, å bidra på min måte for å gjøre verden litt mer interessant, samt en brennende interesse for kunst og kultur, hadde det aldri blitt firma. I alle fall hadde vi aldri holdt på så lenge, sier Kristine Wessel og smiler.

Samfunnsviteren møter henne i kvadraturen i Oslo sentrum, rett rundt hjørnet fra kontoret til Kulturbyrået Mesén. Hun forteller om et byrå som ikke akkurat har jobbet medstrøms i 17 år, men som har holdt seg flytende, justert seg til markedet og ikke minst har klart å sette noen fotavtrykk i det offentlige rom. Og det er akkurat det som var og er målet.

Født sånn eller blitt sånn?

Kristine Wessels arbeidskarriere startet i 1996 da hun fikk jobb som leder for Animerte dager, en nordisk-baltisk animasjonsfilmfestival. Det var en krevende stilling som bestod i alt fra å skaffe midler til drift og lønn til seg selv til det å skulle lage en festival.

- Det var spennende, utfordrende og utrolig gøy. Jeg reiste masse, lærte enda mer, bevegde meg i et svært interessant baltisk, politisk landskap og, ikke minst, jeg ble kjent med Vibeke Christensen,

som var styreleder i festivalen. Vi samarbeidet godt og tenkte likt. Da jeg valgte å gi meg og sa opp, ringte Vibeke meg, luftet en idé – og over en kaffe ble vi enige om å starte et kulturbyrå, forteller Wessel.

Ideen var da, som nå, å tilby kultur og kunst i det offentlige rom; rett og slett gjøre kunst tilgjengelig for folket. De to etablerte et AS, noe som var relativt dyrt den gangen, og laget noen kjøreregler som om at de skulle ha lønn, men at den måtte justeres etter hvor bra firmaet gikk.

- Når jeg ble gründer var det drevet frem av mer enn et ønske om å jobbe selvstendig. Det var et resultat av at jeg så behovet og hadde et dypt ønske om å la flere få oppleve kunst, forklarer hun.

Ønsket om å gjøre en forskjell

Kristine Wessel og med-gründer Vibeke Christensen er ikke akkurat beskjedne i arbeidene de utfører. Vi snakker volum - meter på meter med kunst som pryder vegger eller dekker over der bygging foregår.

- Egentlig har vi holdt fast ved det vi ble enige om å produsere da vi startet opp. Vi utvikler, planlegger og gjennomfører kunst- og kulturprosjekter. Det unike er at vi tilbyr hele linjen fra idé til konkret prosjekt; kuratering, kunstproduksjon, pressearbeid og formidling av kunst, både på stedet, på nett og i sosiale medier, forklarer Wessel.

Antall ansatte i byrået har variert. På det meste var de åtte, inkludert et eget kontor i Trondheim. I dag er de fire og alle holder til i Oslo. Reduksjonen i handler ikke om mindre jobb, men om at arbeidsformen har endret seg. I dag samarbeider Mesén med flere aktører heller enn å ansette flere. Det gir fleksibilitet og mulighet til å hente inn nødvendig kompetanse.

- I oppstartsfasen bestod arbeidsdagen mye av nybrottsarbeid. Vi brukte tid og ressurser på å forklare entreprenører og offentlige organer hva vi kunne tilby og hvilke mål vi hadde. I tillegg søkte vi økonomisk støtte, uten noe særlig hell. Det eneste vi fikk var en symbolsk sum fra Kvinners handelsforening. Vi brukte også mye tid på å bygge et nettverk bestående av håndverkere, forvaltere, kunstnere og andre, sier hun.

Å drive firma handler, i følge kulturgründeren, mye om praktiske oppgaver. Det har de måttet lære seg underveis. Et viktig strukturelt valg i etableringsfasen var å danne firmaet som et aksjeselskap fordi det for 17 år siden gav vesentlig bedre rettigheter i forhold til sykdom og barselpermisjon. Det siste kom godt med siden begge gründerne har fått barn underveis.

- Jeg hadde en baby på tre måneder da vi startet opp, og i løpet av de neste fem årene hadde vi to barn hver. I ettertid ser jeg at en slag gründerverktøykasse med råd og tips hadde vært smart, sier gründeren tørt.

Det store gjennombruddet

Det store gjennombruddet fikk byrået var da de i 2002 fikk til oppdrag å bidra til å utvikle et temporært kunstprosjekt både innvendig og utvendig på Oslo S. Å dekke hele 25 x 13 meters flate blir lagt merke til. Wessel mener at eksponeringen de har fått gjennom dette prosjektet har hjulpet byrået til å få et solid fotfeste.

- Prosjektet som heter ”Rom for kunst” presenterer temporær kunst både inne i og utenpå Oslo S. Området er Norges viktigste offentlige rom, målt i at hele 150 000 mennesker passerer der hver dag. Oppdraget var og er å skape positive kunstopplevelser. Det vi gjør skaper nesten alltid interesse og debatt. Sist ut var kunstprosjektet ”Rotvälta” av Sandra Norrbin som bestod av et digert 100 år gammelt furutre som ble revet opp med roten og plassert opp ned foran fasaden på Oslo S.

Treet som stod opp ned, skapte et enormt engasjement. Folk som bodde i området hvor treet opprinnelig stod og ble dratt opp

KRISTINE WESSEL
Cand. philol i medievitenskap og gründer av Kulturbyrået Mesén .

Kulturbyrået Mesén er landets ledende byrå innen produksjon og formidling av kunst i offentlige rom.

Gjennom seksten år har byrået spesialisert seg på å utvikle, planlegge og gjennomføre kunst-, kultur- og webprosjekter.

Sammen med kunstnere og oppdragsgivere har de som mål å skape attraktive byrom og sosiale møteplasser. Kunst kan være en identitetsskapende faktor, og bidrar til engasjement og dialog der folk ferdes.

fra, fulgte opp med tilstedeværelse både på stedet, under frakt og montering og senere på Oslo S. I tillegg var det stort engasjement fra forbipasserende og ikke minst i sosiale media.

- Vi gjør også en masse andre arbeider. Vi har for eksempel jobbet sammen med Drammen kommune i prosjektet "Jeg er Drammen", med lysvandringen langs Akerselva, et 140 meter langt kunstprosjekt i Bjørvika - og mye mer. En stund utviket vi også web-sider, men vi har i den senere tiden endret fokus og tilbyr nå tjenester innen digital formidling og rådgivning, forklarer medieviteren.

At det er flere aktører som er aktive på dette feltet, både av privat og offentlig karakter, har betydning for å utvikle arenaer, metoder, strategier og ikke minst kunsten i offentlige rom. Flere aktører, flere stemmer og flere perspektiver er positivt for denne utviklingen. Det sentrale er at produsentene er interesserte i å arbeide utforskende i prosesser med kunstnere, og bidra til refleksjon over hva slags plass og hvilken betydning kunsten har i samfunnet i dag.

- Derfor er det viktig at det finnes aktører som Kulturbyrået Mesén i tillegg til det statlige organet for Kunst i offentlig rom, KORO, sier Wessel og forklarer at mens Mesén er frittstående, altså kommersielt, er KORO offentlig.

- Vi samarbeider egentlig godt, og jeg tenker ikke at vi er konkurrenter selv om vi innimellom legger inn anbud på samme prosjekt. Det er nok fordi det er jobb nok til mange på dette markedet, sier hun.

Lov til å strekke seg langt

Det ligger i kunstens natur at den skal skape følelser og gjerne utfordre våre etablerte «sanneheter». Wessel mener at fordi det de gjør ikke er evig, men hele tiden skiftes ut, har de fått lov til å bevege seg over grenser og innimellom bruke utfordrende kunstuttrykk.

- Vi er hele tiden på jakt etter spennende kunstnere, og som oftest samarbeidet vi med personer her til lands. Enten kontakter kunstnere oss, men som oftest er det vi som kontakter dem. De fleste blir inspirert av konseptet om å få lov til dekke så store flater og å få så mye eksponering, sier hun.

- Hvilke prosjekt jobber du med for tiden?

- Nå jobber jeg på spreng med å ferdigstille et prosjekt som skal pryde Oslo S i midten av august. Samarbeidet er med en finsk-iransk kunstner som jobber i skjæringspunktet mellom det klassisk arabiske og en form for ikonisk kunst. Et av prosjektene hans er en video av en arabisk mann kledd i en dishdasha, en tradisjonell hvit kjortel som brukes av menn i Midtøsten. Han står over en luftingskanal og kjortelen flagrer oppover slik at han må holde stoffet nede. Dette skal være en kommentar til det berømte Marilyn Monroe-bildet og filmen. Jeg gleder meg til å vise det frem, og jeg er forberedt på at kunsten både vil provosere og skape debatt, sier hun.

Wessel innrømmer at hun elsker kunst og alltid er på jobb. Hun ser etter spennende løsninger, interessante kunstnere og gode former for kommunikasjon.

- Jeg har vel alltid søkt etter det som utfordrer og som pirrer min nysgjerrighet. Kanskje det er derfor jeg ble gründer? Eller kanskje ikke. Jeg har iallfall skapt meg en jobb der jeg blander interesse med et ønske om å gjøre en forskjell. Det kjenner jeg på nesten daglig, sier hun.

Ønsker flere gründere velkommen

Kristine Wessels Twitter-konto forteller at hun ikke bare er opptatt av eget prosjekt. Hun er også opptatt av strukturene for innovasjonsbedrifter. I det siste har hun kastet seg inn i debatten om offentlige innkjøpsordninger og arbeidet til det nedsatte organet Næringspolitisk råd for kultur og kreativ kunst.

- Slik jeg ser det, handler innovasjon om å bruke vekst og næringsutvikling som redskap for nå nye mål i sin næring. Innovasjon kan både handle om å utvikle produkter, tjenester og samarbeid, men også om kunnskapsutveksling og utvikling av markedet, understreker hun.

- Ny teknologi og konkrete produkter er uttrolig populært å jobbe med når vi snakker om innovasjon, helt sikkert fordi det er konkret og enkelt målbart. Resultatetet av denne tenkningen innen kunst- og kulturfeltet er at design, musikk, dataspill, film, altså de som jobber produktorientert, blir prioriterte inn i innovasjonsprosesene. De visuelle kunstfeltet er ikke represenert

- Jeg håper og tror at omstillingen vi er vitne til i samfunnet vårt, både fordi oljeøkonomien har krympet og fordi flere jobber forsvinner på grunn av effektiviseringstiltak, vil åpne opp folks kreativitet. Mange har gode idéer, og samfunnet vårt trenger nytenking innen hvordan vi organiserer våre liv og former våre omgivelser og ikke minst innen klima og miljøvennlig omstilling!

Kristine Wessel under åpningen av Oslo-S prosjektet Cover Up. Foto: Mona Olsen.

"Rotvälta" av Sandra Norrbin. Foto: Mikkel McAlinden.

for eksempel i Næringspolitisk råd for kultur og kreativ kunst, og det har jeg stilt meg undrende til. Jeg etterlyser en dialog hvor også det visuelle kunstfeltet er med og hvor også tjenester, samarbeidsformer, kunnskapsutveksling og utvikling av markedet blir diskutert. Helt konkret kan dette handle om hvilke politiske tiltak som kan stimulerere etterspørselen av kunst hos for eksempel by- og eiendomsutviklere. Anskaffelser er et virkemiddel som kan benyttes som et strategisk virkemiddel for å utvikle kunst- og kulturfeltet og gi nye bransjer tilgang til nye markeder, sier Wessel.

-Problemet, slik jeg ser det, er at det ikke tenkes nytt. Innenfor innovasjon mener jeg det er altfor mange teknologer som rår. Utvikling og innovasjon trenger flere kompetanseområder. Det er ikke bare usunt; vi kan også komme ille ut dersom det kun er teknologer som skal definere fremtiden. Her mener jeg at for eksempel samfunnsvitere og folk med andre typer kompetanse i mye større grad kan delta, og selvsagt har Innovasjon Norge enn jobb å gjøre, sier hun engasjert.

Ut av oljedvalen

Kulturgründeren mener også at vårt lands oppvåkning etter oljedvalen kan føre god kreativitet med seg.

- Jeg håper og tror at omstillingen vi er vitne til i samfunnet vårt, både fordi oljeøkonomien har krympet og fordi flere jobber forsvinner på grunn av effektiviseringstiltak, vil åpne opp folks kreativitet. Mange har gode idéer, og samfunnet vårt trenger nytenking innen hvordan vi organiserer våre liv og former våre omgivelser og ikke minst innen klima og miljøvennlig omstilling! Når man ikke lenger kan velge de trygge jobbene, er det større sjanse for at folks potensiale kommer frem. Jeg håper innovasjonen i Norge blir virkningsfull på mange arenaer og at antallet kvinner blant gründere og innovatører blir flere. Det er plass til langt flere av oss, avslutter Kristine Wessel.

BYGDA ER VAN MED Å LEVE MED ENDRING:

INNOVASJON SKJER OVER HEILE NOREG - KVAR DAG

- Nyskaping er å tillegga det eksisterande nye namn og bruksområde. Bygda er like mangfaldig når det gjeld ressurstilfang som byen. Likevel er det naturleg at naturressursane står meir i fokus i distrikta, sier professor Dag Jørund Lønning.

Tekst: **Gunn Kvalsvik**

Det er lett å tru at gründerverksemd er noko hipt som skjer i urbane strøk. Professor og rektor ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling, Dag Jørund Lønning, meiner at det kvar dag skjer svært mykje og viktig bygdeutvikling utanfor urbane arenaer.

Skapande menneske

- For det første har skapande menneske og eldsjeler – menneske som gjer meir enn det som er forventa – alltid interessert meg. For det andre har eg aldri vore nokon bygut. For det tredje er eg sjølv personleg interessert i gardsdrift og bygdeliv. Då vart det slik. Eg vil likevel understreka at eg også interesserer meg for nyskaping i tettbygde strok, forklarar Lønning.

- "Gründing" og innovasjon har nesten blitt eit motefenomen, og stadig fleire coworking spaces tek plass i byane våre. Nokre meiner det nesten vert for mykje og etterlyser debattar kring målretting. Kva tenker du?

- Det å skapa bør aldri bli sett på som ein «ting». Nyskaping er å gå nye vegar, ikkje å følgja motar. Nyskaparen prøver å flytta på den menneskeskapte verda. Gjenskaparen, derimot, kapitaliserer på eksisterande motar og trendar, sier han.

Lønning poengterer at han ofte

er usikker på om mange av dagens ordningar som "skal fremja nyskaping", i realiteten handlar om gjenskaping.

- Gjenskaparen tener nok mest pengar av dei to, men så er heller ikkje pengar nyskaparen sin primære motivasjon. Eg har laga ei "læresetning" om det å nyskapa: "Du må leva for noko, før du kan leva av noko".

- Så ja, me treng definitivt ein debatt om nyskapings- og næringspolitikk.

Professor i nyskaping og bygdeutvikling

Lønning kan smykke seg med tittelen landets fyrste professor i nyskaping og bygdeutvikling. Dermed er han den fremste til å seie noko om korleis det står til med innovasjonen utanfor byane våre:

- Fjell, fjord, eng og skog har vore der i uminnelege tider. At det likevel skjer så mykje nyskaping, vitnar om at det norske bygdemennesket er van med å leva i endring.

- Når det gjeld befolkningsutvikling på bygda, ser me store skilnader mellom bygder – også innanfor same region. Dei som klarer seg best, er dei som legg til rette for mangfald, for involvering, for aktiv leik med ressursane. Så ja, nyskaping og positiv befolkningsutvikling heng saman, seier Lønning.

- Du har ved fleire høve snakka om berekraftig innovasjon. Kva meiner du med dette?

- Berekraft i praksis krev handling, handling frå mange. Det hjelp lite at du har ein idé om ei "berekraftig løysing" før mange tek han i bruk - det er først då han vert berekraftig. For å koma dit, treng me meir vektlegging på fellesskap og samskaping, både lokalt og regionalt, forklarer han.

- I dag er det altfor mykje fokus på enkeltaktørar. Mange blir sitjande på eigne tuver, og me får ikkje ut dei breiare statlege/regionale effektane. Ein næringspolitikk som kun dyrkar det å hausta og selja, er definitivt ikkje berekraftig.

Stadig fleire gardar vert lagt ned, gjerne dei som er mindre. Er det stordrift, gjerne kopla med innovasjon, som skal redde jordbruksbygdene våre?

- Nyskaping, ja. Stordrift, definitivt nei. Noreg sitt internasjonale fortrinn på landbrukssida er småskalamangfaldet. Det er her me er spesielle. Me treng enno meir mangfald, fleire hender og auge, meir kreativitet, understreker Lønning.

- Eit norsk stordriftslandbruk er i realiteten utan internasjonal konkurransekraft og vil vera fullstendig avhengig av grensevern. At "stor" er det same som "robust" er ein ideologisk påstand, ikkje eit empirisk belagt faktum. Dette seier eg også som såkalla "ekspert" ved EU-kommisjonen, ei rolle eg har hatt no i fire år. Sett utanfrå har Noreg no ein bakstreversk landbrukspolitikk. Fleire og fleire land i Europa bruker store summar på aktivt å få tilbake det me tilsynelatande prøver å bli kvitt. Mangfald og småskaladrift. Dette er paradoksalt, for å seia det mildt.

- I boka "Kva er nyskaping" presenterer du rammene for eit alternativt innovasjons- og nyskapingsregime. Kan du gje ei kort oppsummering?

- Boka er basert på ei dr.philos-avhandling på 750 sider, så noka kort oppsummering er ikkje lett å gje. Likevel: Boka er eit grunnleggjande oppgjer med haustingsmentaliteten i notida. Å skapa er ikkje å hausta, og likevel blir det meste av midlane til næringsutvikling nytta til å hausta, pakka og selja. Dette er å byrja med slutten.

Frø-frukt-modellen

Å skapa handlar om det å så, forklarer Lønning. Han fortel om ein modell han har utvikla, som gjerne blir kalla frø-frukt-modellen.

- Fokuset er frøa i eit lokalsamfunn, ressurstilfanget, dei mange viktige aktørane, og korleis det å

DAG JØRUND LØNNING
Rektor og professor i nyskaping og bygdeutvikling ved Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling.

Lønning har skrive ei rekkje artiklar og bøker om utviklinga i Midtausten, kulturøkonomi, innlevingsøkonomi/opplevingsøkonomi, kulturarv, nyskaping og bygdeutvikling. Han er kåra til Årets landbruksbloggar 2014 og Årets bygdeprofil 2015 av Nationen sine lesarar og blei, som ein av veldig få forskarar, i desember 2015 plassert på Nationen og Bondelaget si liste over "dei 100 mektigaste i norsk landbruk".

fokusera på såfasen til sjuande og sist alltid vil gje den beste og rikaste frukta. I boka snur eg rett og slett næringsutviklingspolitikken på hovudet.

- Tør du håpe på ei verdibølge, som eit tilsvar til teknologi- og digialiseringa som tek stadig større plass i vårt samfunn og også arbeidsliv, som fører til at landbruket igjen vil blomstre?

- Ja , eg håper, men eg veit også at håp ikkje er nok her. Me treng konkrete utviklingsmodellar som gjer landbruk og bygdeliv tilgjengeleg for fleire. Eg er oppteken av involvering, av ansvar, av deltaking. Dagens landbruk er på full fart i feil retning her. Det blir mindre og mindre menneskefokus, mindre og mindre det levande og meir teknologi og rein hausting. Dette skaper avstand.

Farlig framandgjering

- Millionar av menneske over heile verda blir framandgjorte i sitt forhold til matproduksjonen. Dette er skremmande og farleg. Me treng ei folkerørsle for eit folkelandbruk. Eit kvart nytt blikk gjer eit fenomen meir spanande og mangfaldig. Einsrettinga og standardiseringa er i ferd med å få overtaket i mange vestlege land, Noreg inkludert. Me treng desperat fleire blikk no, meiner Lønning.

- Det er naturleg å vende blikket ut over våre landegrenser. Korleis står det til på bygdene nedover Europa og i resten av verda?

- Det generelle biletet er nok dette: Urbanisering og globalisering er på mange vis standardisering, forklarer antropologen:

- Me blir meir og meir "like" over landegrenser – i tydinga at me blir påverka av dei same globale verdiane. Men då aukar også verdien, både økonomisk, sosialt og kulturelt, av det som er "ulikt".

Her ligg bygda sitt potensial, og difor er vår tidsalder også "kulturarven" sin tidsalder. "Kulturarv" er eit globalt språk – gjennom å framheva vår eiga kulturarv, framhevar me oss sjølve lokalt i det globale.

-Me treng konkrete utviklingsmodellar som gjer landbruk og bygdeliv tilgjengeleg for fleire. Eg er oppteken av involvering, av ansvar, av deltaking. Dagens landbruk er på full fart i feil retning her. Det blir mindre og mindre menneskefokus, mindre og mindre det levande og meir teknologi og rein hausting.

Lønning hugsar framleis feltarbeidet sitt der han reiste til Malawi for å studera kulturarv:

- Me sat rundt leirbålet. Dei fortalde om lokale dansar, eg om vestlandsk kystkultur. Me forstod kvarandre 100 prosent, mimrar han.

Mykje spanande på landsbygda

Professoren fortel at han stadig kjem over spanande prosjekt utanfor dei urbane strøka.

- Eg kjem heile tida borti fantastiske og sprelske initiativ, så det er umogleg å trekkja fram "det kulaste". Eg er likevel spesielt forelska i nyskaparane i Nord-Noreg. Store avstandar og "lite kundegrunnlag", som det heiter på marknadsspråket, men likevel eit uhorveleg pågangsmot og ei sterk tru på det å lukkast.

- "Kulturlåven" til Lillian Låve, ja, ho har teke det namnet, i Steigen må berre nemnast. Naboane har ikkje råd til å reisa til Marokko, sa Lillian, så difor skaper eg Marokko på låven. Og det har ho gjort. No kan alle som vil nyta ein nordafrikansk-weekend med fargar, lukter og smakar i "Marokko-rommet", ein tidlegare møkakjellar. I andre delar av låven er det tekstil, teater, mat, historiefortelling.

- Korleis håper du Noreg sin demografi vil sjå ut 30 år fram i tid?

- Eg håper at alle dei som kan tenkja seg å flytta til og bu på bygda, får høve til det. Då vil det sjå lyst ut for distrikts-Noreg. Eg kryssar også fingrane for at næringsverkemidla er endra. Fokus er ikkje lenger berre på det som kan teljast, vegast og reknast, men på det skapande mennesket. På trivsel, engasjement, motivasjon. Eg håpar at tomme småbruk blir selde, at det tradisjonelle byggefeltet blir bytta ut med anten landsbytenking for dei som vil bu tett, eller store tomter og småbruk for dei som ikkje vil det.

- Til slutt vil eg legge til at eg håper bygda lever. Viss ikkje er Noreg eit veldig fattig land, advarer professor Dag Jørun Lønning.

VIL STIMULERE TIL GRÜNDERVEKST

Samfunnsviteren har stilt næringsminster Monica Mæland (H) spørsmål om hvordan regjeringen og departementet stiller seg til det nye arbeidslivet der stadig flere starter egen virksomhet.

- Det forventes at antall gründere og selvstendige arbeidstakere kommer til å øke dramatisk her til lands. Hva tenker du om dette?

- I dag er det for få som prøver å starte nye vekstbedrifter her til lands – og det er for få som lykkes. Gründere som starter nye, lønnsomme og bærekraftige bedrifter er det vi trenger mer av nå. Norsk økonomi er sårbar og vi trenger flere ben å stå på. Nettopp derfor er gründere og nye bedrifter så viktig. I fjor la vi fram Norges første gründerplan med over 400 millioner ekstra til gründertiltak nettopp for å legge til rette for flere gründere og for at flere kan starte egen bedrift.

- Den nye gründerdirektøren i Innovasjon Norge sier han vil jobbe for å bedre rammevilkårene for de som driver egne virksomheter eller er frilansere. Hva tenker du om dette?

- Det er også noe denne regjeringen har tatt på alvor og gjør noe med. Mye av dette handler om skatt og ikke minst et godt virkemiddelapparat. Fremtidens arbeidsplasser vil bli skapt av mennesker som tør å ta en sjanse og som satser på egne evner og ideer. Vi må bidra til å skape en kultur for dette, og vi stiller fra statens side både med kapital og kunnskap.

- Fagorganiseringen er synkende, noe som blant annet er en utfordring for trepartssamarbeidet. Trenger vi en ny samarbeidsmodell, eller kan vi endre og snu tallene?

- Et velfungerende trepartssamarbeid er viktig for arbeidslivet. Regjeringen ønsker å bevare de grunnleggende reglene i arbeidslivet, vi er positive til trepartssamarbeidet og til at folk organiserer seg. Et organisert arbeidsliv er et fortrinn for Norge. Samtidig kan trepartssamarbeidet bli bredere enn i dag og det er et ansvar vi har sammen med organisasjonene.

- En rapport utarbeidet av Tankesmien Agenda og Samfunnsviterne forteller at gründere trenger mer kunnskap. Hvordan kan denne utfordringen møtes?

- Kompetanse er et av tre satsingsområder i gründerplanen vår. Det er nettopp fordi mange nyetablerte gründere mangler den rette kompetansen på hvordan man skal starte, drive og utvikle en bedrift. Vi lanserte også nye stipender for studenter og forskere som vil bli gründere. Og vi gir en stor pott til arbeidet med å kommersialisere forskning – slik at forskningen blir til nye løsninger som kommer ut i markedene.

- Støtter du påstanden om at gründervirksomheter stort sett er urbane?

- Norge har en stund vært på vei fra særstilling til omstilling. Mange av bedriftene som skal ta oss gjennom omstillingen til en mer kunnskapsbasert og bærekraftig økonomi, eksisterer ikke ennå. Vi trenger derfor flere gode gründere som etablerer innovative bedrifter, og utvikler morgendagens arbeidsplasser. I likhet med folk ellers bor det flere gründere i sentrale strøk enn i distriktene. Det viktige for oss er at alle har like gode muligheter for å lykkes, uavhengig av hvor man bor. Teknologiutviklingen gjør at det blir enklere å være gründer utenfor de store byene, og det er bra.

- Tall fra SSB forteller at svært mange som starter opp virksomheter, går konkurs. Hva kan vi gjøre med dette?

- Det vil alltid være sånn at mange nyetablerte selskaper ikke lykkes. Andelen selskaper som ikke overlever de første årene, er høy i alle land. Slik bør det også være. Det er også positivt at de minst levedyktige bedriftene raskt legges ned, slik at ressursene kan brukes mer lønnsomt andre steder. I følge tall fra OECD er det ikke vanskeligere for foretak å overleve i Norge enn i de fleste andre land. Men igjen: Det er for få gründere som lykkes med å vokse i forhold til det vi har behov for. Vi trenger flere som starter opp, og flere vekstbedrifter som lykkes.

- Flere mener at en ved å motivere selvstendige arbeidstakere, gjør det lettere å få folk blant annet flere fremmedkulturelle ut i arbeid. Hva tenker du om dette?

- Vi trenger hele befolkningen og alle våre kloke hoder for å lykkes med omstillingene vi skal gjennom. Innvandrerbefolkningen vår er en stor og utappet kilde til kompetanse og skaperkraft. Personer med innvandrerbakgrunn er godt representert blant gründere i Norge, men vi ønsker og trenger å ta i bruk denne ressursen på en bedre måte enn vi gjør i dag. I gründerplanen lanserte vi et program som heter "Vekst", som nettopp skal fremme kvinnelige gründere og gründere med flerkulturell bakgrunn.

- Har du selv erfaring fra gründervirksomhet?

- Jeg er vokst opp med en far som startet egen bedrift på slutten av 70-tallet og vet hvor mye hardt arbeid dette er. Selv startet jeg egen advokatvirksomhet før politikken tok all tiden min. Og så er jeg så heldig å jobbe tett med en erfaren gründer: Min statssekretær Dilek Ayhan har blant annet grunnlagt Alarga, et selskap som jobber med å bedre bedrifters interkulturelle kompetanse.

Prospera og Anne Aaby driver kompetansebasert frivillighet. I praksis betyr det å bygge bro mellom flinke konsulenter og gode ideer. Foto: Prospera.

TILBYR KOMPETANSE GRATIS:

PROSPERA ER IDEALISME SATT I SYSTEM

I USA har de gjort det lenge, mens resten av verden og Norge nå henger seg på. Pro bono-konsulenter er kompetente fagpersoner som driver med kompetansebasert frivillighet.

Tekst: **Gunn Kvalsvik**

- Vi driver med det som kalles kompetansebasert frivillighet, og i praksis betyr det at vi bygger bro mellom flinke konsulenter og gode ideer, forklarer daglig leder Anne Aaby i Prospera, det største nettverket av pro bono-konsulenter her til lands.

Prospera-nettverket består i dag, i Norge, av ca. 300 pro bono-konsulenter, alle med høyere utdannelse og arbeidserfaring fra ledende bedrifter, organisasjoner og offentlig sektor. Det de har til felles, er at de på fritiden stiller sin kompetanse til rådighet for sosiale entreprenører og veldedige organisasjoner.

Opptatt av teknologi og demokrati

Aaby er altså daglig leder i Prospera og var også første ansatte i stiftelsen. Nå øker administrasjonen til snart tre ansatte i forbindelse med en nasjonal skalering. Aaby er utdannet samfunnsgeograf med innovasjon, økonomisk utvikling og globale byregioner som spesialisering, og hennes CV forteller om erfaring fra forlag og forskningstidsskrift, som redaktør og prosjektleder. Dessuten har hun gründet en rekke prosjekter.

- Jobben i Prospera krever selvstendighet, gode samarbeidsevner og kreativitet. Jeg synes hver dag er spennende og jeg føler virkelig at jeg får brukt hele meg, sier hun.

Allerede under studietiden ble Aaby opptatt av innovasjon, teknologi og nytenking. Pensum på samfunnsgeografi ved UiO inspirerte, presenterte konkrete

modeller, og hun kunne bruke kunnskapen aktivt i jobben hun hadde ved siden av studiene.

- Jeg jobbet i Gyldendal Undervisning opp mot skolereformen, først med markedsføring, siden med utvikling av nye digitale læringsressurser for skolen. Det var en spennende tid med rom for mye nytenkning. Det jeg lærte på Blindern, prøvde jeg ut i praksis. Kanskje det var derfor jeg ble så hekta, ler hun.

Blant annet ble Aaby inspirert av Lean-metodikk. Hun likte tanken og prinsippet om involvering, samspill og å drive systematisk forbedringsarbeid med kundens behov i fokus.

- Målet med Lean er økt kundetilfredshet og medarbeidertilfredshet, høyere tilstedeværelse og produksjon. Altså en vinn-vinn-vinn-situasjon, forklarer hun.

Den røde tråden i Aabys senere aktiviteter og yrkesliv, etter avsluttet master i 2007, kan oppsummeres med tre ord: Kunnskap, teknologi og demokratisering. Hun ble bevisst på faren for at debattene og fagkunnskapen ikke fikk plass i den hurtige teknologiutviklingen.

- Jeg omsatte engasjementet mitt i arbeid med å utvikle masterbloggen.no. Kodeklubben og senere forskningsformidling.no. Kort sagt tilgjengeliggjøring av kunnskap. Globale bevegelser som Open Data, Open Source og Open Science Revolution inspirerte og ble toneangivende for meg, understreker hun.

Kunnskap og deling

Jobben i Prospera fikk hun for to år siden, og den passer ifølge Aaby perfekt inn i hennes interessefelt; kunnskap, deling og en visjon om å gjøre verden litt bedre.

- Det var helt tilfeldig at jeg snublet over jobbannonsen der Prospera søkte etter en daglig leder, og etter fem runder med intervju og kartlegging ble jeg valgt ut til å lede og å utvikle stiftelsen videre, forteller hun.

Prospera hadde da eksistert siden 2009, da det ble etablert av Andreas Bomann-Larsen og Christer Bjørndal. De to gründerne er fremdeles aktive, og i 2014 gikk Christian H. Thommessen inn som styreleder i stiftelsen og ansatte Aaby i rollen som leder. Den felles motivasjonen for alle er ønsket om å gi tilbake noe verdifullt til samfunnet og Prosperas multiplikatoreffekt.

- Multiplikatorfaktoren hviler på to premisser: frivillighet og tilgang på spisskompetanse. Ingen av organisasjonene vi hjelper, har råd til å engasjere team av forretningsadvokater, økonomer, kommunikatører, forskere eller liknende. Hvert av våre prosjekter genererer fem ganger så mye verdi som kostnaden av å gjennomføre det, sier Aaby.

- Hvert prosjekt får også ringvirkninger utover i resten av samfunnet. Det vi ønsker å oppnå er det som omtales som social impact, eller sosial avkastning. Vi jobber for å oppnå størst mulig sosial avkastning, forklarer Aaby.

- Hvordan finansieres Prospera?

- Jeg er for tiden den eneste på lønningslisten, og utgiftene er i all hovedsak kontorleie her på 657; en gründer-hub der jeg kan hente inspirasjon og kompetanse om det skulle være nødvendig. Vi har fått penger til drift av Kavlifondet, Husbanken og Lions, og nylig inngikk vi en omfattende avtale med Gjensidigestiftelsen om støtte til flere pro bono-prosjekter de neste to årene, forklarer hun.

Konseptet foregår som følger: Prospera mottar søknader fra organisasjoner som trenger hjelp. Prosjektene vurderes i henhold til prinsippet om størst mulig sosial avkastning. Når prosjektet er godkjent, setter Prospera sammen et team av konsulenter som skal bidra til at organisasjonen lykkes med sitt mål. I kroner og øre donerte Prospera kompetanse for 2,3 millioner kroner i 2015, og allerede er 2,1 millioner overført første halvår 2016.

- Dette er fiktive penger siden våre konsulenter jobber gratis, og hver

ANNE AABY.
DAGLIG LEDER I PROSPERA.

Prospera er et nettverk av 200 pro bono-konsulenter med høyere utdannelse og arbeidserfaring fra ledende bedrifter, organisasjoner og offentlig sektor.

Pro bono-konsulentene stiller på fritiden sin kompetanse til rådighet for sosiale entreprenører og veldedige organisasjoner gjennom Prosperas pro bono-prosjekter. Produktet heter "kompetansebasert frivillighet".

konsulent som registrerer seg, forplikter seg til å jobbe seks frivillige timer i året. I fjor leverte altså Prospera rundt 1750 konsulenttimer, forteller Anne Aaby.

Mange gode prosjekter
Prospera har gjennom årene bidratt inn i mange gode prosjekter. På listen står blant annet Sykehusklovnene, Matkollektivet, Ung Norge og BUA. Felles er at de gjør verden litt bedre. BUA tilbyr for eksempel sportsutstyr til barn og unge som ikke har det selv, og Sykehusklovnene gjør livet bedre for barn på sykehusene. Matkollektivet handler om å tenke nytt rundt mat, ved at nabolag går sammen for å organisere innkjøp av kortreist mat.

Et prosjekt som har vokst og som raskt fikk store ringvirkninger, heter Sammen På Sykkel.

- Sammen På Sykkel er et initiativ som gjør det mulig for frivillige eller familier å ta med eldre på sykkeltur. De elektriske rickshaw-syklene kan bookes på sykehjem av frivillige, pårørende eller pleiere, som så kan ta seg en sykkeltur med eldre i forsetet. Det var Tonje Bjertnes, som jobber ved Sagene sykehjem, som kom med ideen, og vi koblet oss på. Prospera utviklet strategien for å gjøre dette til en nasjonal satsing. I dag finnes syklene i alle fylker, og svært mange eldre kan glede seg over opplevelser som de kanskje ikke har hatt på årevis, forklarer Aaby stolt.

- Hvordan rekrutteres konsulenter?

- Vi har ikke brukt en krone på markedsføring så langt, så rekruttering skjer via jungeltelegrafen og gjennom de kanalene vi informerer om innsatsen vår på. Motivasjonen for de som bidrar er et ønske om å bidra med sin spesialkompetanse for å gjøre verden bedre og å bygge et annet type nettverk. I utlandet ser vi at det nesten er et premiss at flinke hoder også bidrar inn i frivillig arbeid, slik er det ikke i Norge. I alle fall ikke ennå, sier Aaby.

En lys fremtid
Listen på 300 konsulenter er imponerende, og den har vokst fra 120 bare de siste to årene. I tillegg til i Oslo finnes Prosperas pro bono-konsulenter både i Stavanger og Bergen, og målet er at de skal etablere seg i flere norske byer. Aaby mener veksten delvis kan tilskrives generasjonsskiftet og en ny måte å leve i verden på. Hun ser det samme i andre bedrifter i 657, gründerfellesskapet hun deler kontor med, der deling av kunnskap og kompetanse går som en rød tråd. Og hun mener dette er premisset for å skape et fremtidsrettet lærende og innoverende samfunn.

Prospera henter inspirasjon og deler erfaring i det internasjonale nettverket av pro bono-konsulenter. De er nemlig i flere europeiske land, Asia, Afrika og USA. De møtes en gang i året og utveksler erfaringer og legger strategien for den globale pro bono-bevegelsen.

- Samlingene er alltid inspirerende. I tillegg til faglig input og utveksling, viser vertslandet noen av sine prosjekter. Sist var vi i Singapore og neste treff er i Paris. Etter treffene kjenner jeg virkelig at jeg er med på noe stort, viktig og spennende, sier hun.

- Hva er planene videre for Prospera?

- Vi jobber for tiden med en ny strategiplan som skal lanseres i august. Samfunnet er enda mer klar for oss og våre tjenester enn da vi startet. Vi får stadig flere søknader, og vi har langt flere konsulenter enn prosjekter. Administrativt kan vi klare ca. 15 prosjekter per år per årsverk, så dersom vi skal utvide med flere prosjekter, må vi ansette, noe vi går i gang med allerede i august, forklarer Aaby, og legger til:

- Det jeg vet, er at Prospera i fremtiden vil utvikle seg og se annerledes ut enn i dag. Og ja, dette vil jeg gjerne være med på videre, avslutter hun.

Prosperas konsulenter var med da sykehusklovnene ble utviklet. Foto: Ida Brekke.

Elektriske sykler for eldre og folk med funksjonsnedsettelse gjør hverdagen bedre for svært mange. Foto: Prospera.

DET HANDLER OM Å GJØRE HVERANDRE STERKERE:

GRÜNDERHUSENE ER DE NYE BEDRIFTENE

I Oslo har det de siste fem årene blitt etablert fire store gründerfellesskap som huser hundrevis av entreprenører, frilansere og små bedrifter. Internasjonalt kalles dette coworking spaces - på norsk ofte kalt samlokaliseringer.

Et av de fire store fellesskapene i Oslo, er 657 Oslo, som huser 85 foretak og 200 individer. Fordelt over syv etasjer i Fredensborgveien 24D, ikke langt fra Akerselva, syder det av energi og kreativitet.

Fellesnevneren til de som holder til på 657, er at de jobber innenfor en kreativ næring. I tillegg til pulter, og mindre glasskontorer bestående av to-tre arbeidspulter, er gründerhuset utstyrt mange soner som kan brukes av de som holder til der.

- 657 Oslo er ikke bare en praktisk fellesorganisering, men en ny form der gründere og selvstendig næringsdrivende samarbeider og gjør hverandre gode. Derfor er fellesområder viktige; her møtes folk, og her starter gode prosesser, forklarer Anniken Fjelberg. Sammen med Joachim Levin startet hun opp 657 Oslo for fire år siden.

Hva er et coworking space?

Forretningsmodellen til 657 er enkel. De leier et lokale som de tilrettelegger, tilfører kultur og verdier, og deretter leier de det ut i form av pulter eller småkontorer. Men, som de to eierne understreker, suksessen bak huset er at det har blitt etablert en god kultur som fellesskapet er med på å bygge.

- Vår rolle som eier av 657 er å være en god tilrettelegger slik at huset fylles med innhold, skape en kultur og være tydelige på hva som skal skje der. Vi er hele tiden i en prosess for å bli bedre og å jobbe annerledes. Målet er å stadig dele mer og bidra i enda større grad til et fruktbart fellesskap, forklarer Levin.

- Modellen ligner på utviklingen i samfunnet vårt: Vi deler biler, hus, feriesteder og gir bort og bytter ting fordi vi har muligheten til det og fordi vi ser at det lønner seg, sier han.

Levin mener at timingen bak etableringen av 657 ikke er tilfeldig og at den skjer i et samfunn der det kreative arbeidslivet er i endring. Markedet etterspør nytenking og er hele tiden i omstilling.

- Et coworking space er en god arena der man kan koble mennesker og miljøer, det innovative og det kreative, det meningsfulle og det inspirerende, sier Levin.

-Vi gjør selvsagt dette for å tjene penger, men når det er sagt, så gjør vi det også fordi det er gøy å se at ideer blir til prosjekter som igjen blir til bedrifter. Det er rett og slett godt å omgi seg med fremoverlente, flinke folk, understreker Fjelberg.

Gründerhuset 657 eies av Anniken Fjeldberg (f.v) og Joakim Levin (t.h.). Her sammen med Innovasjon Norges direktør Anita Traaseth, og Preben Sander, som jobber på huset. Foto: Maja Berdychowska.

Hva er en typisk gründer?

Selv om majoriteten av de som sitter på gründerhuset 657 er rundt 30 år, er alderspennet mellom 19 og 70. Kriteriet for å få leie er at det er foretak og ideer innenfor den kreative næringen og at de som blir coworkere er villige til å by på seg selv og dele med de andre. Samarbeid står i sentrum for hele virksomheten.

De to eierne forklarer at det er vanskelig å sette folkene i 657 i en bås siden kreativ næring favner så bredt. Motivasjonen og bruken av husets ressurser varierer også. Noen søker bare en form for lavterskeltilbud, altså et sted å være og tilgang til det praktiske. I den andre enden av skalaen har vi de som trenger "alt" og kanskje bare har med en idé når de kommer. Da er det vi som hus som kan stimulere dem og matche dem med andre gründere, være gode mentorer, tilføre annen kompetanse eller penger.

Uansett motivasjon, noen av coworkerne blir i halvannet til to år, før de er for store og finner seg nye lokaler. Foodora, de som leverer mat fra restauranter i Oslo-området, er et eksempel på en bedrift med blomstrende vekst som nå har flyttet ut.

- Vi har mange suksesshistorier, men man opplever ikke automatisk suksess selv om man flytter inn i 657. Men 657 er et sted hvor man forsterker sin mulighet for å lykkes eller raskt finner ut av om ideen er bærekraftig eller ikke, forteller Anniken Fjelberg.

- De aller fleste av dem som sitter hos oss, er folk som ønsker å realisere eller bygge sin virksomhet, og noen kommer også som et resultat av omorganisering i næringslivet og bruker denne muligheten til å realisere en gründeridé. Det finnes også de som tror at det er mulig å tjene raske penger som gründer, noe vi sjelden ser i virkeligheten. I snitt tror jeg oppstartere jobber mye mer enn det andre arbeidere gjør, avslutter Joakim Levin.

TANKESMIEN AGENDA OG SAMFUNNSVITERNE LANSERTE RAPPORT PÅ ARENDALSUKA:

-VI ØNSKER Å TA FREMTIDENS ARBEIDSLIV PÅ ALVOR

Når arbeidslivet opplever at stadig flere arbeidstakere blir frilansere eller starter enkeltmannsforetak, må partene i arbeidslivet omstille seg. Tankesmien Agenda og Samfunnsviternes rapport om temaet ble sluppet under Arendalsuka.

Tekst:
Gunn Kvalsvik

- Som fagforening ønsker vi å ta det nye arbeidslivet på alvor. Det betyr å være med på å utvikle foreningen til et reelt alternativ også for selvstendige arbeidstakere, forklarer Merete Nilsson, leder for Samfunnsviterne.

Sammen med LO-sekretær Trude Tinnlund og statssekretær Christl Kvam deltok hun i paneldebatten under rapportlanseringen i Arendal.

Tittelen på rapporten er "Frihet og frykt i det digitale skiftet - må den norske modellen fornyes?" Innholdet belyser konsekvensene av at en stadig større andel av arbeidsstyrken blir fristilt i arbeidslivet både på ansatt-, organisasjons- og myndighetsnivå.

Hva forteller rapporten

Datagrunnlaget i rapporten er i hovedsak basert på intervjuer med 28 frilansere og personer som driver enkeltmannsforetak. De har svart på spørsmål som omhandler motivasjon, behov og erfaringer som selvstendige arbeidstakere.

- I tillegg til kvalitative funn gjennom intervjuer, ser også rapporten på rammebetingelsene og på hvilke konsekvenser utviklingen med stadig flere frilansere vil få for norsk arbeidsliv og samfunnet som helhet, sier Nilsson.

Hun forklarer at grovt sett har rapporten prøvd å svare på følgende spørsmål: Hvilke sikkerhetsnett har de som driver egen virksomhet behov for? Hva betyr det for fagbevegelsen og samfunnsmodellen som helhet at stadig flere skaper sin egen arbeidsplass? Og til slutt: Hvordan ser det gode arbeidslivet ut i framtida?

Målet med prosjektet er å tydeliggjøre fagbevegelsens rolle i det nye arbeidslivet slik at endringene fører til justeringer og en vinn-vinn-situasjon for de fleste i arbeidslivet.

- Det er viktig at partene er klare over at arbeidsmarkedet ikke bare er noe som skjer, men noe vi påvirker og er med på å forme. Valgene som tas av arbeidstakere, arbeidsgivere, organisasjoner og politikere er med på å skape det nye arbeidsmarkedet, sier Nilsson.

Samfunnsviterne og Tankesmien Agenda slapp sin rapport Frihet og frykt i det digitale skiftet under et seminar på årets Arendalsuka. Bildet fra venstre: Christl Kvam, statssekretær i Arbeids- og sosialdepartementet, Merete Nilsson, leder i Samfunnsviterne, Trude Tinnlund, LO-sekretær, og Kaia Storvik, nestleder i Tankesmien Agenda.

For lederen i Samfunnsviterne er det viktig å kjenne til motivasjon og kostander ved frilanstilværelsen for å kunne definere hvilken rolle foreningen kan og bør ha.

Rapporten peker på flere fellestrekk blant frilanserne, for eksempel at penger er underordnet og at drivkraften ofte handler om frihet, fleksibilitet og mulighet til å realisere drømmer og planer.

- Felles for frilanserne var også at de så på det praktiske rundt det å drive eget som en belastning. De måtte for eksempel ha kompetanse innenfor regnskap og ofte også drive med salg og markedsføring. Flere meldte også at de har til dels manglende kunnskap om forskjellene mellom fast ansatte og de som lever av oppdrag når det gjelder rettigheter knyttet til pensjon, forsikring, sykepenger og dagpenger, sier hun.

- Hva med forholdet til fagbevegelsen?

- Det var også interessant å lese at frilanserne har delte meninger om hvilken rolle de har overfor fagbevegelsen eller hvilket forhold de har til fagbevegelsen. Mens de som var i yrker med lang frilanstradisjon, snakket om et nyttig forhold, var det et motsatt fortegn for de som ikke var i slike yrker.

Flere frilansere på det norske arbeidsmarkedet

Ifølge tall fra McKinsey vil omlag 540 millioner av verdens arbeidstakere være frilansere i 2025. De norske tallene er pr. i dag rundt 150 000 enkeltmannsforetak og 100 000 frilansere. Vi finner frilanserne i de fleste yrker og bransjer, men mest utbredt er det innen kulturverdenen, samt faglig, teknisk og vitenskapelig tjenesteyting.

- I utlandet ser vi en økende trend av stadig flere frilansere, og mye peker på at trenden vil treffe Norge. Dette viser også en spørreundersøkelse utført av Norstat. Av 2000 spurte i yrkesaktiv alder, forteller 23 prosent at de ikke synes det er så viktig med fast jobb i fremtiden. Gjør vi dette om til tall, betyr det at rundt 781 000 nordmenn pr. i dag er åpne for å starte noe eget eller bli frilanser. Det er altså tre ganger flere enn de som i dag inngår i gruppen av frilansere og selvstendig næringsdrivende, forklarer Merete Nilsson.

- Norstats undersøkelse viser også at unge er mer skeptiske til fristilte yrker enn eldre, noe som stemmer overens med tall fra OECD, som forteller at unge i alderen 15 til 24 år i Europa har den laveste andelen selvstendig næringsdrivende. OECD mener dette handler mer om mangel på arbeidserfaring og kapital enn vilje og foreslår derfor å lage tilbud om råd og veiledning for å overvinne slike hindringer, sier hun.

Utfordring for arbeidslivet og trepartssystemet

En rapport utgitt av Europaparlamentet har sett på positive og negative konsekvenser av et økt antall frilansere. Innholdet er

interessant og relevant fordi den ser på konsekvenser både for bedrifter, samfunn og frilansere.

- I følge Europa-parlamentets rapport er det positivt at frilansvirksomhet blant annet gir økt innovasjonsaktivitet og fører til kompetanseutvikling. Det fører også til mer fleksibilitet og innovasjonsevne, samt en mulighet for enkelte grupper som i dag står utenfor, til å komme seg inn på arbeidsmarkedet gjennom å tilby selvstendige tjenester, sier Nilsson.

Det som taler imot bruk av frilansere, slik samfunnet fungerer i dag, er at bedriftene kan se på fristilte arbeidstakere som en måte å spare kostnader på. Dette gjøres for eksempel ved å kutte i tilbud som for eksempel tilgang på datamaskin og kontorpult. En rapport fra Menon/NHH viser at bedrifter er mindre villige til å investere i frilanserens videreutdanning og kompetanseutvikling.

Det er også et stort problem at frilansere har dårligere sosiale rettigheter enn fast ansatte og at de svært sjelden omfattes av tariffavtaler og allmenngjøring.

- På sikt kan flere frilansere føre til et økende antall usikre og underbetalte jobber, noe som til syvende og sist er et spørsmål om organiseringen av samfunnet vårt, forklarer lederen for Samfunnsviterne.

Nilsson mener at fagbevegelsen her har et samfunnsansvar og må forholde seg til endringene i samfunnet ved å innta en pådriverrolle. Hun er redd den synkende organisasjonsgraden, som vi allerede er vitne til, vil gå ytterligere ned om vi ikke tar grep.

- Organisasjonsgraden er på rundt 52 prosent, historisk lav i vårt land og lavest blant de nordiske landene. Bare seks prosent av de som driver for seg selv, er organisert, mot nærmere 60 prosent blant ansatte arbeidstakere. Flere frilansere vil, om vi ikke gjør noen endringer, føre til at fagforeningene mister makt, sier hun.

- Hva betyr det for samfunnet vårt at organisasjonsgraden synker?

- Både forskere og politikere er enige om at en organisasjonsgrad som synker til under 50 prosent, er et problem. Et samfunnsproblem. Arbeidsgiverorganisasjonene vil "miste" en motpart og bli mindre relevante. Treparts-samarbeidet som problemløsningsverksted og som samfunnsstabilisator kan forvitre. I tillegg til det rent samfunnsmessige, vet vi at når flere i arbeidslivet har mindre trygge jobber, bidrar de mindre til felleskapet, noe som på sikt vil true våre velferdsordninger. Vi snakker om en dominoeffekt, forklarer Merete Nilsson.

Vil bli relevante for frilansere

De 28 kvalitative intervjuene i rapporten viser hvorfor frilansere og selvstendig næringsdrivende ikke organiserer seg, samt hva som skal til for at fagforeninger skal bli relevante. Dette mener Nilsson er svært nyttig kunnskap for Samfunnsviterne i det videre arbeidet.

- Hovedbudskapet til de fristilte arbeidstakerne er at de har en opplevelse av at fagbevegelsen er mest opptatt av de fast ansatte. De peker også på at de ikke ser at fagforeningene snakker og støtter frilansernes sak ved for eksempel å drive politisk påvirkning for å forbedre arbeidsvilkår, sier Merete Nilsson.

-Stemmer dette?

- Ja, på sett og vis. Dette handler selvsagt også om at vi pr. i dag har svært få fristilte. Fagbevegelsens styrke har ligget i at medlemmene står sammen og gjennom volum utgjør en betydelig maktfaktor til forskjell fra frilansere og selvstendige, som hele tiden opplever press på honorarer og satser. En måte å unngå dette på, for de som er fristilte, er å delta i et fagforeningsfelleskap som gir forhandlingsmakt, forklarer Nilsson, og legger til:

- Det jeg prøver å si, er at i tillegg til at vi som fagforening blir mer relevante og åpne, må også frilanserne ta ansvar og bli med å påvirke hvordan fagbevegelsen prioriterer.

Lederen forteller at Samfunnsviterne er inne i flere prosesser som fokuserer på målet om å bli en forening som er mer relevant for nye generasjoner og nye arbeidstakergrupper.

- I tillegg til at vi sammen med Tankesmien Agenda har utarbeidet denne rapporten, har vi opprettet et eget nettverk for gründere. Vi jobber fagpolitisk, og sammen med Akademikerne jobber vi også opp mot myndighetene for å skape bedre rammevilkår. I stedet for å tenke at fremtiden er skummel og at frilansere er en trussel for fast ansatte, ønsker vi å åpne opp og å være med på å forme det som skal bli fremtidens arbeidsliv, avslutter leder i Samfunnsviterne, Merete Nilsson.

- Hovedbudskapet til de fristilte arbeidstakerne er at de har en opplevelse av at fagbevegelsen er mest opptatt av de fast ansatte.

SAMFUNNSVITERNE

*Ved kjøp av forsikring i perioden 1. september – 31. oktober 2016 vil behandlingsbehov de første 3 måneder etter tegning ikke være dekket.

I SEPTEMBER OG OKTOBER KAN DU KJØPE HELSEFORSIKRING UTEN HELSEERKLÆRING*

Samfunnsviternes helseforsikring gir deg garantert behandling innen 14 virkedager.

Kontakt forsikringskontoret for å få tilsendt bestillingsskjema for deg og/eller din ektefelle/samboer.

ALDER	PRIS PER ÅR
18-30	kr 1 749
31-40	kr 2 311
41-50	kr 3 027
51-60	kr 4 505
61-70	kr 8 507

www.samfunnsviterne.no/forsikring | tlf: 23 11 33 13 | forsikring@samfunnsviterne.no

MEDLEMSFORDELER FOR MEDLEMMER SOM DRIVER EGEN VIRKSOMHET

Medlemmer som driver egen virksomhet, som frilansere eller som selvstendig næringsdrivende, tilbys individuell bistand og et eget gründer-nettverk. Samfunnsviterne driver også politisk påvirkningsarbeid for å bedre sosiale rettigheter og andre rammevilkår for frilansere og selvstendig næringsdrivende.

Samfunnsviterne har følgende tilbud til medlemmer som driver egen virksomhet:

Juridiske tjenester/råd og veiledning:
- Valg av selskapsform
- Sosiale rettigheter
- Innmelding i registre
- Avtalerett
- Ansettelser
- Arbeidsgiverfunksjonen (hvis ansatte)
- Rettighetsbeskyttelse
- Konflikthåndtering

(Samfunnsviterne gir ikke råd/veiledning vedr. skatt og eiendom.)

Samarbeidsavtale med advokatfirmaet Lippestad:
- Juridisk rådgivning utenfor arbeidsforhold
- Kontrakter

Nettinformasjon om sosiale rettigheter for frilansere, selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere.

Sammenligning av sosiale rettigheter for selvstendig næringsdrivende i Norden.

Pensjon, forsikring og banktjenester:
- Halv pris på pensjonsrådgivning inntil 4 timer hos aktuarselskapet Actecan
- Samfunnsviternes forsikring
- Samfunnsviternes bankavtaler med Danske Bank: God pris på lån og andre banktjenester. NB! Halv pris på bedriftspakke for bedrift og enkeltmannsforetak, herunder råd om eierskap, drift og finansiering

Lønn og karriere:
- Samfunnsviternes karrieresider
- Tips om beregning av lønn for frilansere

Gründernettverk:
- Likemannsarbeid
- Faglige arrangementer
- Samfunnsviternes gründernettverk (lukket gruppe på Facebook for nettverket)

Faglige kurs og rabattavtaler:
- Rabatt på kurs arrangert av Juristenes Utdanningssenter
- Rabatt på masterprogram i organisasjon og ledelse, NTNU VIDERE
- Gratis deltakelse på arrangementene til Polyteknisk Forening
- Samfunnsviterkonferansen

Bærekraftig forretningsdrift (prosjekt i oppstartsfasen):
- Samarbeid mellom Samfunnsviterne og Econa og Sustainability Hub om opprettelse av en permanent Sustainability Hub som tilbyr medlemmene informasjon og råd om bærekraftig forretningsdrift, etc.

Politisk påvirkningsarbeid:
Samfunnsviterne driver politisk påvirkningsarbeid inn mot Akademikerne og inn mot myndigheter og offentlig debatt. Vi har også samarbeid med våre nordiske søsterorganisasjoner.

EN MILLION IDEER

En rapport utarbeid av Menon Business Economics peker på hvilke variabler som gjør at gründere lykkes eller ikke, lykkes.

Rapporten, har fått navnet En million ideer, er laget på bestilling av DNB. Den viser at kun én av ti gründere, ti år etter oppstart, skaper store verdier for seg selv og samfunnet rundt.

Rike, urbane med mastergrad lykkes oftere
Rapporten viser at det er flere fellestrekk blant de gründerne som lykkes godt: De bor i eller rundt en større by, har formue og høy kompetanse.

Som oftest lykkes menn, gjerne med tidligere erfaring med å starte opp virksomhet, bedre enn kvinner. Erfaring teller positivt uansett om man har lykkes eller mislykkes i sine tidligere forsøk.

Andre suksesskriterier som kunnskap, erfaring og nettverk er avgjørende for å lykkes.

Kvinner er sinker
Fem år etter oppstart ser vi at kvinneandelen er lav blant de mest suksessfulle gründerne. Kvinnene er overrepresentert blant de minst suksessfulle og blant levebrødsforetakene; de som kun sysselsetter seg selv.

I forbindelse med lanseringen av rapporten etterlyser DNB en ny kultur for å heie frem dem som satser alt på drømmen. Å si opp en trygg jobb for å skape noe nytt er kjempetøft, særlig når man skal ansette sin første medarbeider og får ansvaret for andres levebrød også.

En million ideer. Veien fra drøm til å lykkes som gründer. Rapporten kan lastes ned og leses på websiden dnb.no.

SEKRETARIATET I SAMFUNNSVITERNE

Generalsekretær
Gunn Elisabeth Myhren
gem@samfunnsviterne.no

Forhandlingssjef
Jan Olav Birkenhagen
job@samfunnsviterne.no

ARBEIDSLIVSAVDELINGEN
Advokat MNA/ avd.leder
Johnny Marken
jm@samfunnsviterne.no

Advokat MNA
Åse Marie Eliassen
aame@samfunnsviterne.no

Seniorrådgiver
Hanne Stenli
hs@samfunnsviterne.no

Seniorrådgiver
Bendik Flomstad
bf@samfunnsviterne.no

Rådgiver
Christer Wiik Aram
cwa@samfunnsviterne.no

Juridisk rådgiver
Veronika Klimplova
vk@samfunnsviterne.no

Juridisk rådgiver
Are Andersen Frykholm
aaf@samfunnsviterne.no

Juridisk konsulent
Kenneth Solberg
ks@samfunnsviterne.no

Juridisk konsulent
Kamilla Hjortmo
kh@samfunnsviterne.no

KOMMUNIKASJONS- OG MARKEDSAVDELINGEN
Kommunikasjonssjef
Torun Høgvold Enstad
the@samfunnsviterne.no

Info- og markedsrådgiver
Cecilie Hogstad
ch@samfunnsviterne.no

Infokonsulent
Sondre Hole Hveding
shh@samfunnsviterne.no

Rådgiver marked/ medlemsvekst
Kim McPherson-Galaaen
kmg@samfunnsviterne.no

Fagrådgiver
Marie Toreskås Asheim
ma@samfunnsviterne.no

FAGPOLITISK AVDELING
Fagsjef/advokat MNA
Elisabeth Østreng
eo@samfunnsviterne.no

Spesialrådgiver
Bjørn Mathisen
bm@samfunnsviterne.no

Fagpolitisk rådgiver
Lilja Mosesdottir
lm@samfunnsviterne.no

Seniorrådgiver
Eirik Swensen
es@samfunnsviterne.no

ØKONOMI- OG ADMINISTRASJONSAVDELINGEN
Avd.leder, kontorsjef
Inger Pedersen
ip@samfunnsviterne.no

Økonomi, system og adm.
Cato B. Langfeldt
cbl@samfunnsviterne.no

Regnskaps- og adm. konsulent
Jasmina Pasic
jp@samfunnsviterne.no

Organisasjonsrådgiver
Henrik Greve
hg@samfunnsviterne.no

Organisasjonskonsulent
Helle Ager-Wick
haw@samfunnsviterne.no

Organisasjonskonsulent
Mandana Zeinali Maragheh
mzm@samfunnsviterne.no

Medlemssekretær
Liliya Lunden
ll@samfunnsviterne.no

Medlemssekretær
Thomas Gottschalk Ballo
tgb@samfunnsviterne.no

B
NORGE P.P. PORTO BETALT
DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE
posten

Avsender: Samfunnsviterne,
Kr. Augusts gate 9, 0164
OSLO

VIL DU VÆRE MED I SAMFUNNSVITERNES GRÜNDERNETTVERK?

Er du frilanser eller selvstendig næringsdrivende og medlem av Samfunnsviterne? Da kan du bli med i Samfunnsviternes nyopprettede gründernettverk!

Frilansere og selvstendig næringsdrivende representerer en viktig gruppe i nåtidens og framtidens arbeidsliv. Samfunnsviterne ønsker å satse på denne medlemsgruppen framover, både fordi hver og en er viktige medlemmer for oss, men også fordi kontakten med denne medlemsgruppen vil kunne gi viktig kunnskap om behov og erfaringer til foreningens politiske påvirkningsarbeid. Samfunnsviterne ønsker å være en toneangivende aktør i arbeidet med å forme og utvikle arbeidslivets strukturer slik at vi kan finne god balanse mellom fleksibilitet og trygghet for alle.

Samfunnsviterne ønsker med dette i å invitere medlemmer som driver egen virksomhet, til å delta i et gründernettverk i foreningen.

Det legges opp til to møter pr. år med faglige innlegg og diskusjon og erfaringsutveksling rundt aktuelle temaer. Det er også opprettet en egen, lukket Facebook-gruppe for medlemmer som driver egen virksomhet.

Dersom du kunne tenke deg å delta i gründernettverket, ta kontakt med sekretariatet: Elisabeth Østreng, fagsjef: eo@samfunnsviterne.no